

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravištvu „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravištvu sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstvarica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštne prost.

Štev. 47.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 31. julija 1911.

Leto I.

Izdani volilci.

Zbornica poslancev je v soboto večer odšla na počitnice. Preden je storila ta za poslance najprijetnejši korak, je pa še volilec pokazala, v kateri smeri hoče korakati teh šest let, za katere ima mandate in kako misli izvrševati naloge, dodeljene od volilcev. Obrisi nove vladne večine so se v soboto že precej jasno pokazali. Kadar bo vlada prihajala s protiljudskimi zahtevami, se bo lahko zanašala na tako vojsko, da bo zadovoljna. Zanaša se lahko na stranke, ki so pripravljene zatajiti vse, kar je količkaj podobno prepričanju in brezsrčno potepati vse zahteve svojih volilcev, ako namigne vlada. In da je tudi Gautschevo ministrstvo, kar se tiče ljudskih potreb, le nadaljevanje Bienenhovega, je dokazala sobotna seja nedvomno, da ne more biti nikakršno vprašanje več, kakšno stališče ima napram njemu zavzeti socialna demokracija.

Draginski odsek je v petek sprejel predlog sodruga Reumanna, ki pozivlja vlado, da naj dovoli glede na čas in na množino neomejen uvoz argentinskega mesa in sicer brez obzira na Ogrsko.

Nedvomno bi bila to edina pot, da se pride pomanjkanju mesne hrane v Avstriji v okoliščini, zakaj če doma ni dovolj živine, se ne more zahtevati od prebivalstva, da naj čaka in strada, dokler se ne izvrše vse priprave, ki bodo morala pomagale, da se je v bodoče zredi dovolj in dokler ne bodo agrarni oderniki zaradi svojega profita prodajali najlepšo živino v tujino. Odsek je prav dobro spoznal, da je za današnjo potrebo nujna današnja pomoč, ki ne more za enkrat priti od drugod kakor iz Argentine. Popolnoma umestno pa je tudi izrekel, da nima vlada klečeplaziti pred Ogrsko, zakaj pogodbe vežejo Avstrijo le tedaj na ogrsko besedo, če bi uvoz iz tujine mogel postati nevaren zdravju domače živine. Ako se hoče Ogrska izven takega slučaja vmešavati v avstrijske zadeve, tedaj je postalo početje enako predrzemu napuhu, katerega je pač zmogla madjarska oderuška gospoda, ki pa bi ga Avstrija morala odbiti soglasno in z največjim ogorčenjem.

Te misli ni bil baron Gautsch, ki se ne more otrestiti spon, v katere so njegovi predhodniki vkovali Avstrijo. Novi ministrski predsednik, od katerega bi se smelo pričakovati, da ima kaj zmisla za upravičeni ponos svoje države, je rotli zbornico, naj za božjo voljo potepta svojo samozavest pa naj izreče, da ima ogrska vlada komandirati našim železnicam. Bar. Gautsch je to zahtevo drapiral s „pogodbena zvestoba“. Čudno je, kako najdejo avstrijski ministri „zvestobo“ tam kjer je mogoče z njo nastopiti proti ljudskim interesom, pozabijo pa na prevzvišene besede, kadar bi bila

možata zvestoba najbolj potrebna. Srbiji so se obljubovale pogodnosti v zelo kritičnih časih; a ko je prišla doba izpolnitve, ni noben Aehrenthal deklariral o takih lepih lastnostih. In ogrska gospoda ima o pogodbah vse drugačne pojme kakor baron Gautsch. Slučaji, ki jih je našel sodrug dr. Renner v svojem znamenitem govoru, med njimi za Jugoslovane tako važna dalmatinska železnica, so žive priče ogrske „viteške zvestobe“.

Odsek je v petek vedel vse, kar je Gautsch v soboto še enkrat povedal. In vedoč vse to, je bil prepričan, da nam nima Ogrska glede na uvoz mesa nič komandirati. Stojč na tem pravilnem stališču je storil svoj sklep.

V soboto je prišel baron Gautsch pa zaklical svoj ne — in petkovi junaki so ležali na trebuhu. Agrarna manjšina je zmagala; odsek predlog je bil na povelje iz Budimpešte odklonjen in baron Gautsch ima zopet za vsak funt mesa mlo prositi Khuen Hedervaryja, če dovoli, da si ga Avstrijanci kupijo. Ko je bil Reumannov predlog odklonjen, so agrarci tulili od veselja.

Ljudstvo zdaj ve, pri čem da je z vlado in z večino. Meščanski poslanci menijo, da je do prihodnjih volitev še daleč. Ali če mislijo, da bo njih izdajstvo dotlej pozabljeno, se bridko motijo. Gospodje so glasovali, ali tudi ljudstvo ima besedo. In govorilo bo — jasno in krepko, kakor je treba.

Kako se varujemo kolere?

Kolero provzročajo bacili, ki se nahajajo v črevesnih in žleznih izločkih za kolero obolelih in pa okrevajočih. Ta izločka kaj lahko okužijo vodo (n. pr. vodnjakov in rek) ter različna jedila, ki potem razširjajo kolero. Obolimo pa tudi, če pridemo v dotiko s perilom, obleko in drugimi predmeti, ki so jih rabili za kolero oboleli.

Razširjanje kolere je torej povsem podobno onemu legarja ali tifusa. Ker se pa kolera mnogo hitreje loti človeka in ker je tudi nje pretek naglejši, je svojčas zavladal poseben strah pred njo. Ali kakor se je moderna asanacija mest izkazala uspešno proti legarju, tako je za trdno pričakovati, da bodo moderne higijenske naprave lahko hitro omejile in zatrle kolero. In res se s previdnim in previdarnim postopanjem lahko ubranimo te bolezni.

Kaj nam je torej storiti, če bi se pojavil kak slučaj kolere?

1. Gledati nam je predvsem nato, da ne pridemo v dotiko z bolnikom in njegovo rodbino,

nasprotno naj vsakdo pazi in skrbi, da ostane stanovanje bolnika zaprto in zastraženo, dokler ne pridejo na lice mesta uradni zdravniki, katerih odredbam se je brezpogojno pokoriti.

2. Vsakdo naj pije in uporablja v vse druge namene n. pr. za umivanje, kopanje, čiščenje kuhinjske posode itd. le vodo iz mestnega vodovoda.

3. Vsakdo naj uživa jedila le kuhana. Za časa epidemije se nam je posebno varovati sadja, zelenjave, surovega mleka in masla ter svežega sira, ker taka surova jedila najlaže prenašajo kolero. Ker pa za časa epidemije tudi navadna želodčna in črevesna obolenja pospešujejo okužbo, bodimo vobče zmirlni!

4. Posebno važnost je polagati na telesno snago! Bacili kolere morajo priti v usta, da se razvije bolezen. Umivajmo si torej skrbno roke, osobito si jih pred vsako jedjo in po vsakokratni uporabi stranišča, bodisi javnega ali privatnega, temeljito očistimo z milom in vodo in če možno še s kakim razkužilom, n. pr. z 2 odst. lizolovo ali lizoformovo raztoplino. Skrbimo pa tudi za snago v hiši in stanovanju, osobito glejmo, da so stranišča in greznice v redu.

5. V stanovanje, v katerem se je pojavil kak slučaj kolere, ne sme nihče, dokler se ne opusti uradno zastraženo.

6. Istotako se ne smemo dotikati perila, obleke in drugih predmetov, ki jih je uporabljal bolnik, ali jih razpošiljati in prodajati, dokler se niso uradno temeljito razkužili.

7. V hišah, v katerih se je pojavil kak slučaj kolere, je paziti na vse mogoče načine prenosa. Kot taki pridejo osobito v poštev predmeti, ki se jih vsakdo dotika, na primer ključke vrat, držajstojnice itd. Te je treba opetovano prati z 2 odst. lizolovo raztoplino, roke pa vsakokrat očistiti in razkužiti, če so prišle v okuženi hiši v dotiko s takim predmetom.

8. Ker se s previdnostjo, zmernostjo in telesno snago lahko ubranimo kolere, je odločno odsvetovati, da bi kdo iz strahu pred kolero odpotoval. Saj ne ve v kakšne razmere pride drugod, doma pa se po danih navodilih mnogo laže ubrani kolere kakor pa v tujini ali na potovanju.

Pošljite naročnino, če je še niste!

NOVICE.

* **Novi rekruti** bodo morali nastopiti svojo triletno vojaško službo dne 5. oktobra, prostovoljci že dne 1. oktobra in nadomestni

rezervisti bodo klicani dne 3. oktobra k osem-tedenskim vajam.

* **Hujskarije proti zdravnikom v klerikalnih občinah.** V živem spominu je še tragični konec nižje-avstrijskega zdravnika dr. Franza v boju proti klerikalnim mogotcem. Sedaj se je sličen slučaj dogodil v občini Weibern zdravniku dr. Peeru, kateremu so po-božni občinarji potolkli okna, razbili vrata itd., ker ni hotel dovoliti, da bi neka za jetiko umrla šivilja ležala tri dni na odru v domači hiši. Zdravnik je dobival tudi grozila na pisma in se je vsled klerikalne gonje sedaj odpovedal službi.

* **Vročina nekdanj in sedaj.** Zabavljamo čez vročino — piše bruseljski „Peuple“ — ali nekdanj je bilo še hujše! Zgodovinarji in kronisti so zabeležili le nekaj slučajev strašne, naravost katastrofalne vročine. Tako so se l. 627 posušili potoki, reke in ljudje so mrtvi cepali na tla od — žeje. Leta 879. so bila polja tako ožgana od vročine, da niso poljedelci spravili niti bilke v svoje shrambe. Leta 993 so pogorela obsežna polja — vsled vročine. Leta 1622. so delavci na poljih padali od vročine na zemljo, kakor od strele zadeti. V Italiji so l. 1189. nastali veliki požari, ki so opustošili daleč naokoli gozdove, travnike, polja in loke. L. 1303. ste se posušili veliki reki Rena na Nemškem in Seine na Francoskem. O vročini tega leta piše neki zgodovinar „da se je lahko meso sevrilo na solcu“. Leta 1811. so se posušile reke. Leta 1832. je nastala strašna vročina, katero je spremljala kolera. V Parizu je takrat bilo 30.000 žrtev za vročino in kolero.

* **Boj s cigani.** Frankobrodsko državno pravdnštvo je razpisalo 500 mark nagrade tistemu, ki mu izroči cigana Ernsta. Orožniški stražmojster Michel je pri Hechtsheimu blizu Mainza naletel na četo ciganov, pa se mu je zazdelo, da je med njimi Ernst. Hotel ga je aretirati. Ali cigani so zagrabil za orožje. Michel je dobil kroglo v trebuh in je padel s konja. Tudi nekateri cigani so bili ranjeni z revolverja. Njih tovariši so jih odvedli s seboj. Pozneje je žandarska patrula zasačila šest ciganov in jih aretirala. Ernsta ni bilo med njimi.

* **Igralka utočila.** Igralka Lanteme, ki je bila na glasu radi svoje velike lepote, se je pri vožnji po Renu blizu Emerih preveč nagnila čez ladjo, pa je padla v reko in utonila.

* **Cilinder z ventilacijo.** Neki Anglež je izumil cilinder, v katerem se namesti aparat za veter, podoben ventilatorjem, ki vise po gostilnah in jedilnih vagonih. Hladi baje imenitno. Ampak živce mora imeti trdne, kdor hoče trajno prenašati brenčanje aparata tik nad glavo.

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Kaj hoče?
Ustavile so se in zamrle kakor žebelj v možganih.

Pavel se je vrnil z Andrejem z dvorišča in Malorus je zmajal z glavo:

— Eh, Isaj, Isaj ... kaj napravimo z njim?

— Svetovati mu je treba, da preneha s tem! — je čemerno dejal Pavel.

— Paša, kaj pa nameravaš? — je vprašala mati in sklonila glavo.

— Kdaj? Zdaj?

— Prvega ... prvega maja ...

— Aha! — je vzkliknil Pavel zamolklo.

— Naš prapor bom nosil ... Z njim pojdem na čelu spreveda. Zato me najbrž vtaknejo spet v ječo.

Oči so materi zagorele in vustih je začutila neprijetno suhost. Pavel je vzel njeno roko in jo pogladil.

— Tako moram, znaš! V tem je moja sreča!

— Nič ne pravim! — je dejala mati in počasi vzravala glavo. In ko so se njene oči srečale z njegovim trdnim, bleščečim pogledom, je znova upognila vrat.

Izpustil je njeno roko, vzdihnil in dejal očitačje:

— Kaj žaluješ, raduj se ... Kje so ma-

tere, ki z radostjo pošiljajo svoje sinove v smrt.

— Ali kaj pravim? — je ponovila mati.

— Ne oviram te ... A če mi je žalzate, ... je to pač materinsko! ...

Pavel je odstopil in mati je slišala ostre, trde besede:

— Je ljubezen, ki ovira človeku življenje ...

Trepetaje v strahu, da pove še kaj, kar bi jo zadelo v srce, je urno dejala:

— Ni treba, Paša! Razumem ... drugače ne moreš ... zaradi tovarišev ...

— Ne! — je dejal Pavel. — Zaradi sebe ... Lahko bi tudi ne šel, a hočem in pojdem!

Med vratmi je stal Andrej kabor v okvirju.

— Prenehajta že s tem klepetanjem, gospod! — je dejal in mrko zapil svoje izbuljene oči Pavlu v obraz. Podoben je bil martinčku v skalni razpoki.

Materi je šlo na jok. Da sin ne opazi njenih solza, je zamomljala nenadoma:

— Moj bog ... kako sem pozabljiva ...

In odšla je v vežo. Svojo glavo je skrila v kot in jokala molče, tiho. Od solza je slabela, kakor da bi ji s solzami otekala kri iz njenega srca.

Skozi priprte duri se je razlegal zamolkel prepir.

— Ali jo mučiš zaradi svoje naslade? — je vprašal Malorus.

— Nimaš pravice, da tako govoriš! — je zakričal Pavel.

— Dober tovariš bi bil, ko bi molčal k tvojim kozlom! ... Zakaj si rekel? Ali veš?

— Vselej je treba trdo govoriti: da ali ne?

— Tudi njej?

— Vsem! Ni mi do ljubezni, ne do prijateljstva, ki se človeku obeša za pete in ga ovira ...

— Junak! Obriši si nos! obriši si ga, pa pojdi in povej vse to Sašenki ... Njej si moral to povedati ...

— Povedal sem ji! ...

— Tako? Lažeš! Ljubezniv si bil z njo, nežen ... nisem slišal, pa — vem! ...

Pred materjo pa razkazuje svoje junaštvo ... Verjemi mi, kozel, — junaštvo tvoje ni vredno počenega groša!

Vlasovka je urno otirala solze s svojih lic. Prestrašila se je, da hoče Malorus Pavla užaliti; naglo je odprla duri in vstopivši v kuhinjo je drgetajoča po vsem životu, polna strahu in bridkosti, glasno izpregovorila:

— A ... kako je hladno! Pa pomlad je ...

Brez potrebe je prekladala v kuhinji posodo z mesta na mesto; da prevpije zamolkla glasova v izbi, je še glasneje nadaljevala:

— Vse se je izpremenilo ... ljudje so bolj goreči kakor nekdanj, vreme je hladnejše ...

Nekdanj je bilo ob tem času toplo, jasno solnčno ...

V izbi je zavladał za nekaj časa molk.

Obstala je sredi izbe in čakala.

— Ali si slišal? — se je oglasilo tiho vprašanje Malorusa. To moraš razumeti ... za vraga! Ta je bogatejša od tebe ...

— Ali hočeš čaja? — je s trepetajočim glasom vprašala mati. In ne da bi čakala odgovora, je vzkliknila:

— Kako me mrazi!

Pavel je počasi stopil k njej. Izpod čela jo je pogledal in skesan smeh mu je zaigral na ustnih.

— Odpusti mi, mati! — je potihoma dejal. — Mlad sem še ... bedak ...

— Ne dotikaj se me! — je žalostno vzkliknila in pritiskala njegovo glavo na svoje prsi.

— Ne govori ... Bog s teboj! Tvoje življenje — tvoje telo! Ampak srca se ne dotikaj! Kje je mati brez sočutja? Nemožno je ... za vse mi je žal ... Ah, vsi ste mi prirasli k sreči ...

Kdo vas obžaluje razen mene? ... Ti greš — za teboj drugi ... vse so zavrgli in odšli, Paša!

V njenem srcu je oživela velika, goreča misel in napolnjevala njeno srce z navdušenim čuvstvom bridke radosti, a mati ni našla besed, v svoji gluhi muki je premikala roko in gledala sinu v lice z očmi, žarečimi od ostre žarke boli ...

— Dobro, mama! Odpusti ... sedaj uvidevam! — je tiho zamrmral. Sklonil je glavo, nasmejale se ji in dostavil:

Tega ne pozabim ... častna beseda!

Potisnila ga je v stran, pogledala v izbo in ljubeznivo prosila Andreja:

(Dalje.)

Ljubljana in Kranjsko.

— **Za socialnodemokratski predlog** o uvozu argentinskega mesa je glasoval izmed vseh jugoslovanskih poslancev edini **Ravnihar**. Vsi drugi, med njimi „delavec“ Gostinčar in „socialni politik“ Krek so glasovali proti; tudi famozni Gregorin, ki je v Nabrežini in po Krasu lovil delavske glasove; razume se, da tudi Mandić. Spinčić in Laginja niso manjkali med temi „delavskimi prijatelji“. Rybářa ni bilo pri glasovanju. Delavstvo si bo že zapomnilo, kdo so tisti junaki, ki mu ne privoščijo koščka cenejšega mesa. Državni zbor ni več in radovedni smo, kako bodo gospodje piskali, kadar bodo zopet volitve.

— **Kranjska deželna vlada** je prepovedala izlet Tržačanov in Ljubljano, češ da je nevarnost zaradi kolere. Natančno tisti dan ga je prepovedala, ko se je oficijalno razglasilo, da Trst ni okužen. Nam je zelo všeč, če skrbi vlada za zdravje kranjskega prebivalstva, ali zdi se nam, da se kaže ta skrb največ tam, kjer je najmanj utemeljena, veliko manj pa tam, kjer bi je bilo treba veliko več. V Trstu je bilo nekoliko slučajev kolere, ali zaradi tega ni bil še nobenemu Tržačanu prepovedan prihod na Kranjsko. Samo delavskim izletnikom je doslej prepovedana dežela... V Trstu so se včeraj pričele letalne tekme, ki so privabile na tisoče radovednežev tja; med njimi ni malo Kranjcev. Ali nikjer še nismo čitali, da jim je to prepovedano in da jim bodo delali težave, če se bodo hoteli vrniti domov. Tudi o bacilni kolere ni znano, da bi se prijemali samo m n o ž i c. Navadno se okužijo p o s a m e z n i k i in en sam bolnik je bolj nevaren kakor tisoč zdravih.

— **Občni zbor vzajemnosti v Ljubljani**. V nedeljo, dne 23. julija je bil v Ljubljani redni občni zbor Delavske zveze „Vzajemnosti“ za Ljubljano in okolico. Predsednik sodrug Koemur je obširno poročal o delovanju glavnega odbora. Naglašal je, kako mnogo dela je bilo v burnih časih raznih volitev, pri katerih so bili vpisani vsi aktivno delujoči sodrugi tako, da Vzajemnost pravzaprav do svojega dela niti prišla ni, ker za izključno kulturno delo ni preostajalo prav nobenega časa. Vkljub temu je bila Vzajemnost priredila mnogo sestankov, veselje in nekaj izletov; ustanovil se je v njenem področju pevski odsek, gledališki odsek, knjigovodski odsek in tamburaški odsek, ki so storili svojo nalogo, kolikor je bilo v danih razmerah mogoče. Posebno pevski odsek je deloval ves čas izredno požrtvovalno. Poročevalec se zahvaljuje obenem vsem sodrugom in sodruginjam, ki so se žrtvovali pri našem delu, oddelkom za sodelovanje in vsem organizacijam, ki so materialno podpirale Vzajemnost. Blagajnik sodrug Lehpa mer je poročal o blagajniškem stanju. Vzajemnost je imela denarnega promota 6588'45 K, kar je dokaz, da je bilo delovanje res jako živahno. Za kontrolo je poročal s. dr. Tomšič, ki naznanja, da se knjige in potrdila vjemajo, izreče priznanje dosedanjemu odboru in predlaga naj se da upravnemu odboru in blagajniku absolutorij. Poročila in absolutorij se sprejmejo soglasno. V imenu upravnega odbora poročala dalje sodrug Koemur o načrtu izpremenjenih pravil. Vzajemnost naj se po novih pravilih raztegne na vso Kranjsko. Obširna pravila se končno odkažejo upravnemu odboru, ki naj jih nasvetom primerno popravi, če bi bilo potrebno, potem pa predloži oblasti, da se čim prej Vzajemnost preosnuje v deželno zvezo. (Se sprejme.) Upravni odbor Vzajemnosti predlaga dalje, da naj se zviša mesečnina na 30 vin., pristopnina pa na 40 vin. Doslej je znašala mesečnina 20 vin. in pristopnina 20 vin. Nekateri sodrugi so bili mnenja, da naj se s povišanjem prispevka še počaka, toda kljub temu se je skoraj soglasno sklenilo povišanje. Dodatno je predlagal sodrug Zupan, da naj se tudi določi termin, s katerim stopi povišanje v veljavo. Sklenilo se je, da se uvede povišanje meseca avgusta. Pri volitvi odbora je priporočal sodrug Mlinar v imenu volilnega odbora naslednje odbornike: Forstner Avgust, Hlebs Ivan, Stef. Lehpa mer (blagajnik), Petrič Josip (tajnik), Savojec Valentin (knjižničar), dr. Josip Tomšič (predsednik). Obenem omenja, da je sodrug Koemur odklonil vsakršno izvolitev v upravni odbor. Volilni odbor je dalje mnenja, da naj do preosnovitve Vzajemnosti delujeta odbora skupno vsaj v tistih stvarih, ki so že prišle, t. n. pr. pri nameravanem poletu iz Trsta itd. v Ljubljano. V nadzorstvo pa je predlagal sodrug Zupan I. Mlinarja in Vikt. Zoreta. Kandidatna lista je bila sprejeta. (Ta začasni odbor je imel potem v torek sejo, kjer se je konstituiral). S. Koemur pravi, da so ga razmere prisilile, da odklanja odborniško mesto v upravnem odboru ter obljublja, da bo tudi v bodoče sodeloval pri Vzajemnosti, kjer ga bo klicala naloga. Med raznoterostmi je poročal sodr. Vičič še posebej o pevskem odseku. Iz poročila je bilo razvideti, kako požrtvovalno je moral delovati odsek, da je zmagoval stroške Priporočila, da naj organizacije bolj upoštevajo Pevski odsek in ga podpirajo, posebno je pa opozarjal, da je svetovati, da bi sodrugi, ki podpirajo vsakršne meščan-

ske prireditve, podpirali naš Pevski odsek. — Pevski odsek računa najprej na sodruge. Sodrug nemške sekcije je pozdravil občni zbor ter naglašal, da so proletarski interesi enaki in da se nemški sodrugi tega tudi zavedajo. Sodrug Koemur je na to zaključil redni občni zbor, zahvalivši se udeležencem za stvarno razpravljanje in blagohotno sodelovanje.

— **Javen društven shod** bo v sredo, dne 2. avgusta t. l. ob 8. zvečer na vrtu gostilne „International“ na Resljevi cesti št. 22. Dnevni red: Novi kazenski zakon o d n o s n o n j e g a n a č r t. Poroča sodrug dr. Josip Tomšič. Železničarji, gre za vašo bodočnost, zato pridite vsi, da se poučite o perečem vprašanju.

Idrija.

— **Nova mestna ledenica v Idriji** se bo zidala drugo leto. Načrte je napravila tvrdka Hugo Uhliř iz Ljubljane, ki splošno zelo ugajajo. Veljala bo ledenica 4—5000 kron.

— **Stara rudniška gledališče v Idriji** preneha biti shramba gasilnega orodja ter postane zborovalni prostor idrijskega delavstva. Delavski odbor je izposloval, da se gledališče popravi tako, da bo tudi v zimski mogoče v njem zborovati. — Shramba gasilnega orodja bo de začasno zraven c. kr. lekarne, odkoder se preseli drugo leto v sedanjo c. kr. kovačijo, ki pojde v nove prostore v zbiralnici rude.

— „**Zarja**“ ima v Idriji sedaj 218 naročnikov; to število je sicer lepo, ali bilo bi lahko še enkrat večje. Opozorjamo vse dosedanje naročnike, naj pridobi vsak še enega, da bo najmanj 400 izstisov „Zarje“ prihajalo redno v naše mesto. Na delo! — Naročnino sprejema kolporter in iz prijaznosti tudi sodrug Ivan Podobnik, blagajnik obč. konsumnega društva v Idriji.

— **Kaj bo z regulacijo** slavne idrijske Nikave, bi Idrijčani radi vedeli. Čas bi namreč že bil, da se ta reč uredi. Nikava je res „kras“ Idrije.

— „**Olkan**“ rudniški paznik je g. Božič Franc, ki je prideljen v službo pri Jožefovem rovu. Na vsak ugovor, ki ga ima delavec, takoj hruli in kriči. Mož je menda pozabil, da so nastali drugačni časi nego „njega“ dni. Priporočamo mu več uljudnosti.

Ivan Kokalj.

Idrija, 29. julija.

Proletarska bolezen jetika je vzela idrijskim rudarjem moza, ki je stal v prvih vrstah organiziranega delavstva. Kadar so zahtevale razmere, vedno je bil sodrug Ivan Kokalj — ljudje so mu rekli „naš Hanzl“ — na čelu gibanja. Bil je dober, prepričevalen ljudski govornik; na shodih je v najtežavnejših časih ohranil mirno kri in z razumno besedo znal pomiriti preveliko razburjenost. Največjega pomena je bilo njegovo delo v organizacijah socialno demokratične stranke in pa v delavskih odborih. Dolga leta je delal v okrajni organizaciji idrijski, v lokalni organizaciji, v rudarski organizaciji — nikoli ni po nepotrebnem zamudil nobene seje, nobenega sestanka. Vsaki stvari je šel do dna. Kadar je bilo dela v organizacijah, je bil sodrug Kokalj v svojem elementu. Sodrug Tomaž Filipič in pa sodrug Kokalj — izmed starejših (drugi smo bili vsi izpod tridesetimi leti) — sta izvanredno dobro poznala vse razmere pri rudniku. Če sta ta dva spoznala kakšno zahtevo za dobro in pravo, smo vedeli, da bo tako podprta, da je c. kr. rudniška direkcija ne bo izpodbila.

Kokalj je bil odbornik bratovske skladišnice od leta 1898. — v vseh zadevah njenih je veljal za kapaciteto. Pravila in zakon bratovske skladišnice je imel takorekoč v mezinu. Pri sejah je imel prepričevalno besedo, zato je obveljal skoraj vsak predlog, za katere se je zavzel. Udove, sirote in penzionisti, ki so se zatekali k odboru bratovske skladišnice — so imeli v Kokalju izbornega zagovornika. Prejšnji idrijski nadsvetnik Schmid mu je včasih šaljivo nadel naslov: d e r V o l k s a d v o k a t. In za karakterizacijo Kokalja ni bil na ta naslov napačen! Tudi sedanjí načelnik idrijskega rudnika dvorni svetnik Bilek je visoko cenil moč in njegov odločen nastop, v dolgi bolezní ga je večkrat obiskal ter se je sploh živo zanimal za njegovo zdravstveno stanje.

Pomembno je bilo Kokaljevo delovanje v rudarski zadrugi, kjer je zadnjih deset let ves čas sedel v velikem odboru, ki urejuje sporne reči vseh južnih rudnikov, poleg Idrije še onega v Kočevju, St. Janžu in v Karpanu-Cabinju. Letna poročila rudarske zadruge govore jasno, da je „Hanzl“ smatral vsako svojo funkcijo resno.

Kot občinski odbornik je bil Kokalj vnet za napredek rudarskega mesta. Bil je od leta 1908. naprej podžupan. Letos, ko je socialni demokrat Ivan Stravs na predlog Kokalja kandidiral za župansko mesto in bil tudi izvoljen so odborniki izvolili p o d ž u p a n o m ž e b o l n e g a Kokalja, kar je najlepši dokaz, kako se je sploh cenila njegova marljivost. Bil je predsednik „Kluba soc. dem. obč. odbornikov“

in član nekaterih odsekov. Če bi mu bila usoda milejša, da bi si bil mogel pridobiti še nekaj več šolske in splošne izobrazbe, bi bila imela v njem socialna demokracija izredno agitatorično in organizatorično moč.

Bil je odbornik socialističnega društva „Naprej“, odbornik lokalne in krajevnepolitične organizacije, član sirotniškega sveta pri c. kr. sodniji v Idriji, nadzornik „Delavske tiskovne družbe v Ljubljani“, član zalozbe „Naprej“ v Idriji, sploh povsod, kjer se je rabil marljiv in izkušen mož. Na strankarske zборе jug. soc. dem. stranke in na idrijske konference je redno zahajal, kot odposlanec idrijskih organizacij. Bil je tudi tu vedno na mestu. Rad se je oglasil za besedo in povedal svoje mnenje.

V Idriji se je v zadnjih desetih letih izvršil znaten preobrat v mezdnih razmerah rudarjev kakor tudi v javnem političnem življenju. Budarjem so se znatno zboljšale plače in penzije — v javnosti so že delavce jeli vse drugače ceniti — pri vsem preobratu je deloval sodrug Kokalj z vso svojo močjo. Žal le, da ga je zadrževala prečesto zavrata bolezen...

Ivan Kokalj je bil rojen l. 1867. v Kropi na Gorenjskem, odkoder je prišel kot 6 leten deček s starši v Idrijo, kjer je s 15. letom vstopil v rudarsko delo. Čim se je pojavila v Idriji rudarska soc. dem. organizacija, je bil Kokalj takoj v njenih prvih vrstah. Danes žaluje idrijska podružnica Unije rudarjev avstrijskih za I. Kokaljem kot svojim najdelavnejšim predsednikom. Sodr. Tomaž Brus kot blagajnik — sodr. Ivan Kokalj kot predsednik — brez hvale se lahko reče, da si boljšega vodstva ni misliti!

Danes že pokriva hladna zemlja sodruga Kokalja — v nedeljo 23. julija se je še v razgovoru s sodrugi solnčil pred hišo z gorkimi upi, da premore njegova močna narava sovražnika, ali v sredo 26. t. m. je zaspal za vedno. Ko se je po Idriji raznesla vest, da „Hanzl“ ni več med živimi“, je bilo suhih malo oči. Z delavskih hiš so drugi dan zaplopolale rdeče zastave, ovite s črnim florom, v znamenje, da žalujemo za enim izmed najboljših svojih. Tudi z obč. poslopj so zavihrale za podžupanom črne zastave... V petek zvečer ob 6. pa se je vil ogromen izprevod od hiše žalosti na pokopališče. Ljubezen delavstva do svojega voditelja ni mogla biti bolje dokumentirana. Sodr. Anton Kristan iz Ljubljane se je v imenu soc. dem. organizacij poslovil od zvestega sodruga z nagrobnim govorom. „Izpolnil je prijatelj Kokalj svojo dolžnost na vse strani — bil je cel mož — glejmo da najde v tem pogledu med nami mnogo naslednikov. Slava njegovemu spominu! Delavstvo Idrije kakor vse slovensko soc. dem. delavstvo se ga bo vedno spominjalo s hvaležnostjo, ker ni le storil kar „veleval mu je stan, ampak kar je m o g e l i n z a l“. Tako je končal govornik — in ni ga bilo med tisočimi pogrebci, ki bi mu ne bili pritrdili.

Ivana Kokalja ni več med nami! Kdo na njegovo mesto, kdo na njegov ščit? Delavnost in soc. dem. prepričanje pokojnika bodi znanecem vzor!

Štajersko.

— **Delavec in delavke, pozor!** V nedeljo, dne 6. avgusta t. l. bo velik delavski izlet v Ljubljano. Dne 6. avgusta prihajajo delavci in delavke iz vseh slovenskih pokrajin v Ljubljano. Iz Trbovelj odide poseben vlak ob 7. zjutraj in se vrne ob 9. zvečer iz Ljubljane. Delavci in delavke, ki se leto in dan vsled naporega dela ne morete razbremeniti, izrabite ugodno priliko, ki se vam nudi in udeležite se v čim večjem številu lepega izleta. Vožnja stane tja in nazaj samo 2 K 60 vin. za osebo. Vozni listki se naročajo pri sodrugu I. Sitterju.

— **Zastrupila** se je v Trbovljah v torek, dne 25. t. m., Julijana Knez, žena pred enim tednom umorjenega Viktorja Kneza. Prepeljali so jo v tukajšnjo in nato v ljubljansko bolnišnico, toda najbrže ne bo več okrevala. To je v tem mesecu že peti samomor, oziroma uboj v Trbovljah.

* **Zopetna eksplozija smodnišnice na Štajerskem**. Pretečeni petek, dne 28. t. m. je zletela v Nemški Bistrici pri Gradcu smodnišnica tovarne Jahn v zrak. Eksploziralo je 380 kg smodnika. Škoda znaša okrog deset tisoč kron. Sreča v nesreči je bila, da ni bil nihče izmed 34, tam zaposlenih delavcev poškodovan.

— **Iz Savinjske doline**. Šentjurskemu zlatokrižarju Zdolšku, ki se je pred časom napram nekemu socialistu izrazil, da mora duhovščina srednjeveško inkvizicijo „nazaj“ dobiti, so zadnje volitve še tisto troho pameti zmešale, kar si jo je bil ohranil. Od tedaj fantazira vsako nedeljo drugače. Prvo nedeljo po končanih volitvah ga je bila sama ljubezen, drugo nedeljo je pripovedoval, koliko jih bo nanovo posvečenih v „ta najtežavnejši duhovski stan“, in tarna, da hudobni ljudje duhovne kar na cesti napadajo in jih blatijo po časniki, ljudje pa da take časnike še s slastjo prebirajo. Zadnjo nedeljo se je pa prav nekrščansko spravljal nad socialne demokrate, češ da nimajo nič

vere. Po njegovem mnenju „ima“ vero samo tisti, kdor trobi v njegov rog, pa če je še tako slabim navadam vdan. Zdi se nam celo, da je župniku Zdolšku vera — denar. Če smo ugenili, potem je g. župnik v resnici zelo veren.

— **V Muri utonil**. Železniški sprevodnik M. K o r e n t, stanujoč v Spielfeldu ob Muri se je dne 6. t. m. ob pol osmi uri zvečer v Muri kopal ob železniškem mostu. Nesreča je hotela, da je prišel v vrtnice, iz katerega se ni mogel več rešiti. Neki železniški uslužbenec, ki je bil z njim, je skočil za njim, hoteč ga rešiti, a brez uspeha. Ko je prišla pomoč, je bil že mrtev. Korent zapuša ženo in več nepreskrbljenih otrok.

— **Voznik ponesrečil**. Iz Poljčan poročajo: Kmet Jakob Babšek je vozil iz svoje-ga vinograda s konji sod vina na postajo Poljčane. Med potjo se mu je ponesrečil konj, voz s sodom se je prekucnil, Babšek je prišel po nesreči pod voz in kolesa so mu strla obe nogi. Na njegove klice je prehitelo nekaj mož, ki so ga s težavo rešili iz obupnega položaja. Potem so ga prepeljali v bolnišnico v Gradec.

— **Vojak roparski morilec**. O tem slučaju se še poroča: V ljubenski domobranski vojašnici so preiskali vse vojake in njih stvari. Reiterjeve platnene hlače so bile še mokre in so imele krvave madeže, vsled česar so ga takoj aretirali in vtaknili v preiskovalni zapor. Bajonetu se je poznalo, da ga je moral Reiter pred kratkim očistiti. Reiter taji vsako krivdo. Ko so ga peljali k umorjenemu Putzu, je priznal, da je bil v soboto z njim v dveh gostilnah, potem ga pa nekaj časa spremljal, a da se je Reiter vrnil v Kaufmannovo gostilno, med tem ko se je pridružil Putz trem osebam, ki so se prepirale. Pozneje so mu kazali Putzovo z bajonetom razsekano glavo, ki so jo natknili na njegov bajonet, da mu dokažejo, da je le on z bajonetom mogel tako raniti umorjenca. Reiter je strmel v glavo. Ko mu je rekel iz Gradca došli stotnik-avditor: „Poglejte žrtve, le dobro si jo oglejte,“ ni ničesar odgovoril. Reiterja obremenjuje njegova okrvavljena obleka in pa, ker so našli na morišču njegov žepni robec. Reiter priznava, da je imel okrvavljen robec, ali da ga je v prepiru nekdo udaril in da mu je zato tekla kri iz nosu in da mora biti žepni robec v hlačah, a našli so ga na morišču. V nedeljo dopoldne je Reiter v Jellaushekovi žganjarni pil žganje, ki ga je tudi plačal, dasi izpoveduje, da ni imel denarja. Jellaushek je še vprašal Reiterja, zakaj da nosi črne hlače in navadno suknjo ob taki vročini. Reiter je odgovoril, da je bil pri svojem dekletu v Waltenbachu, kjer se je stepel in je zamazal bluzo tako, da jo je moral sprati. Kaznovan je bil že večkrat. Graško brambovsko sodišče ga je leta 1909. obsodilo radi javnega nasilstva, samovoljne odstranitve in napačnega zglasenja, dvakrat ga je že obsodilo radi tavnine ljubensko okrožno sodišče, tudi pri okrajnem sodišču Oberwölz je bil že obsojen. — Reiter je sedaj priznal pred domobranskim auditorjem, da je v Talu umoril hlapca Janeza Puca.

* **Slonovo maščevanje**. Na komičen način se je znal maščevati pred nekaj dnevi v Mariboru slon cirkusa Strassburger pri svojem izkrcanju iz zatohlega in soparnega železniškega voza. Splošno slon nerad potuje po železnici. Taka ogromna, tolsta masa ne more pretrpeti v ozkih živinskih vagonih sedanje vročine. In naravno, da je slon z veseljem tuljenjem pozdravljal trenutek rešitve, ko se mu bo dovolil prost izhod v hladno senco. Čas je potekal in potekal; a na svojo veliko žalost je moral že nemirni slon opaziti, da se je še le začelo dolgo pregovarjanje med njegovim ljubljencem strežajem in železniškim uslužbenecem zaradi njegovega izkrcanja. S slonom lastno nemirnostjo je začel vladati semintam po vagonu. Ko pa je zapazil, da je prišlo med strežajem in uslužbenecem do prepira in dejanskega spopada, mu je šinila v glavo maščevalna misel. V njegovem vagonu je stala velika posoda z vodo. Z rilcem je hitro posrkal vse vodo, nameril na to svoj rilce na strežajevga sovražnika in spustil nanj — d o l g h l a d a n c u r e k. Železničarju se je takoj ohladila vroča kri in zaglušen krohok je zadonel po kolodvoru med železniškim osebjem, ker se je slon tako originalno maščeval — za svojega ljubljanca.

Goriško.

— **Iz Slivnega**. Napredno kraško učiteljsvo se vedno bolj in bolj zaletava v naše delavsko gibanje in našo organizacijo ter skuša posebno „Sokole“ navdušiti za boj proti socialnim demokratom. Vsaki še tako mali in nedolžni prireditvi socialnih demokratov meče to učiteljsvo polena pod noge. Zelo razburjena in užaljena sta bila g. Jožef K r a l j iz Slivnega in g. Andrej U r d i h, vodja Sokolov v Mavhinjah zaradi naše veselice v Šempolaju. Ogorčeni so zastran naših veselice, čeprav oni sami prirejajo zabave in „plese po pesku“, kakor se je to nedavno zgodilo v našem kraju, v zapuščenem Slivnem. Pomilujemo našega učitelja, ki vodi hrabro četo Sokolov v boj proti nam in našim sodrugom iz Trsta, in pomilujemo narodnjakarje zaradi njihovega beda-

stega hujskanja revnega kmeta zoper socialno demokratično delavstvo. Naši kmetje so v gospodarskem oziru navezani na delavstvo in se ne morejo braniti denarja „rdečkarjev“ po kamnolomih. Ko pregledajo nečedno in nesposobno hujskanje narodnjaških kolovodij, jim že pokažejo, da bo narodnjaško gospodo pošteno glavo bolela!

Trst.

— **Sv. Marija M. zgornja.** Pretečeno nedeljo se je vršil pri nas v gostilni „Alla Vittori“ shod za ustanovitev prepotrebne in od vseh komaj pričakovanega delavskega izobraževalnega društva. Udeležba je bila častna. Zlasti smo opazili veliko domačo mladino, ki se je rešila narodnih predsodkov in hoče naprej po poti, ki vodi do splošne pravice in do življenja. Shod je otvoril sd. Pipan. Poročal je obširno sd. Regent o pomenu in namenu delavskih izobraževalnih društev. Odozbravanje, s katerim so navzoči sledili izvajanjem poročevalca, nam je bilo v dokaz, da so lepe in prepričevalne besede padale na rodovitna tla, pripravljena sprejemati lepe ideje. Nato je bil izvoljen pripravljalni odbor, ki ima nalogo sprejemati udele ter pripraviti vse potrebno do ustanovnega obnove zboru. V odboru so bili izvoljeni sledeči sodruzi: Pipan A., Lavrenčič J., Jazbic L., Katalan J., Vekijet Fr., Debelis E., Vekijet A., Barič J. Po kratki razpravi je predsednik zaključil to lepo uspešno zborovanje in so se navzoči nato v družbi podali na domačo veselico v Škedenj, ki jo je priredilo tamošnje delavsko izobraževalno društvo. V tem trenutku je ravno plaval v zraku nad Trstom pišč svobode, monopol in kateremu je sedel prvi tržaški aviatik Widmer. — Da bo tudi to novoustanovljeno delavsko izobraževalno društvo obrodilo obilo sadov, se razume samo po sebi. Zato pa kličemo marljivim sodrugom: Na delo!

— **Lastnega brata je zabodel z nožem** 35letni dninar Janez Castellani v Trstu. Citiran na policijo, je tajil dejanje, češ da je brata Marka sunil nek tujec; toda obdržali so ga vseeno v zaporu.

— **Ponesrečeni železničarji.** Malokater družba je tistim, ki so se ji posvetili, tako nevarna kakor železničarska. To kaže statistika ponesrečenih železničarjev. Manjše nezgode na železnicah so vsakdanja prikazen. Zadnje dni pa so nam javili tudi nekoliko smrtnih. Strojvodja Holub iz Gorice se je pri uvozu na tržaško postajo, kamor je peljal brzovlak, sklonil iz lokomotive, pa je nesreča hotela, da je zadel z glavo ob signalni drog in padel z lokomotive. Prosil je, da bi ga prepeljali domu v Gorico, ali preden se je to zgodilo, je bil že mrtev. Na podoben način se je ponesrečil 45letni strojvodja državne železnice Adam Zene. Tudi on je padel s stroja in se ubil.

Delavsko gibanje.

— **Mezdno gibanje zidarjev v Idriji.** Zidarji in zidarski delavci v Idriji so se začeli zbuhati iz mrtvila. Začenjajo se že zavedati, da je tudi za nje nujno potrebna organizacija. Na sestanku, ki je bil dne 26. julija zvečer, so sklenili vstopiti vsi v organizacijo. V kratkem bo zopet shod, na katerem bo poročal zidarski tajnik sodrug Josip Petelj. — Pri trdki Josip Kacin, ki dela v Idriji in sploh v okolišju okrajnega glavarstva logaškega, so podali delavci zahteve, ki se glase: 1. dosedanj 12 urni delavni čas naj se zniža na 10 ur, in sicer od 7. jutraj do 12. in od 2. do 7. zvečer; 2. dosedanja dnevna mezda se naj zviša za 40 vinarjev za zidarje, za 30 vin. za pomožne delavce; 3. mesečni zaslužek se naj izplačuje vsakega 1. v mesecu brez pridržka; 4. dnevna mezda se določi pri vstopu v delo; znižati se ne sme, ne da bi se delavci obvestili; 5. odgovor se prosi do 4. avgusta t. l. — Z ozirom na to se zidarji prosijo, naj pri trdki Kacin sprejemajo dela, dokler ne bo to mezdno gibanje končano.

— **Natakarji štrajkajo v Opatiji;** pravijo, da imajo samo 20 K mesečne plače in so popolnoma navezani na napitnino, od katere pa morajo še veliko izdati za razne potrebe. Mnogo gostov je zaradi stavke zapustilo Opatijo.

— **Cementni delavci** naj ne sprejemajo dela v Ljubljani.

Državni zbor.

V soboto je imela zbornica poslancev zadnjo sejo pred počitnicami, pa je hitela, kar se je dalo, da je spravila za silo tiste predmete pod streho, ki jih je bila večina postavila na delovni program. Duh vladne večine se je najbolje pokazal na zadnji seji, o kateri bomo morali še obširneje govoriti. Odsekov predlog, da naj se vlada glede na uvoz argentinskega mesa ne ozira na Ogrsko, je padel. Pokopale so ga tiste stranke, ki se v odseku glasovale

zanj. Večina je tudi odklonila obtožbo Bienerthovega kabineta in dala s tem potuho vsem, ki hočejo zlorabljati zloglasni § 14. Pri glasovanju o trgovinski pogodbi s Črno goro se je popravila grda napaka, ki je bila storjena pri glasovanju o predlogu, da se dovoli uvoz argentinskega mesa po potrebi.

Po dosedanjem zasedanju delavstvo že lahko spoznava, česa ima pričakovati od nove vlade in njene večine.

* * *

Dunaj, 30. julija.

Predsednik otvarja sejo ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu je

mesno vprašanje.

Poročevalec Erb pravi, da je odsek stal na stališču, da je treba proti pomanjkanju mesa hitre in temeljite pomoči, ta pa se doseže le z neomejenim uvozom argentinskega mesa. Tudi je odsek nazora, da je uvoz mogoč brez obzira na Ogrsko. Zato priporoča odsekov predlog. (Glej sobotno „Zarjo“.)

Nato je dobil besedo min. predsednik

baron Gautsch:

Razložil sem pravni položaj z vso jasnostjo. Nobenega razloga nimamo, da bi kaj zamolčali. Po mojih izjavah se je zbornica lahko prepričala, da je v našem pravnem položaju vsako drugo postopanje kakor pogodbeno zvestoba izključeno. Dve točki odsekovih predlogov sta stališča vlade nesprejemljivi: Prvič, da naj se ne oziramo na Ogrsko, drugič zahteva, da se dovoli uvoz živine z Balkana. Tega vlada ne more storiti in ne bo storila. V trajno odvisnost od prekomorskega mesa in od ameriškega mesnega trusta se vlada ne bo podala.

Socialni demokrat Reumann: Pač pa v trajno odvisnost od Ogrske!

Nemški nacionalci dezertirajo!

Posl. Pantz vlaga predlog, da se izpusti zahteva o uvozu živine.

Dr. Stölzel vlaga resolucijo, ki pozivlja vlado, da izvrši sklep državnega zbora z dne 1. decembra 1910 o uvozu prekomorskega mesa po potrebi.

Češki soc. dem. dr. Smeral

pravi, da je govor ministrskega predsednika nanj napravil vtisk, kakor da mu je bil diktiran iz Budimpešte. Kaj bi v enakih razmerah storil ogrski parlament? Ali je misliti, da bi tam večina izpremenila sklepe svojega odseka? Če to storimo, bomo stali pred vsem svetom kot otroci, kot nedoletni! Pri vladi raste čut neodvisnosti kvadratno z oddaljenostjo. (Veselosť.) Od Argentine bodimo neodvisni. Rim je že bližji. Ker pa je Budimpešta posebno blizu, ji moramo tlačati.

Kršć. soc. Eisenhut je prežvekal stare agrarne oslarije o nevarnosti živinske kuge.

Nemški soc. dem. dr. Renner:

Že drugič se dogaja, da agrarno nacionalna mafija zadavlja odsekov predloge. V odseku ni vlada zinila besede. Komaj pa so bili znani odsekov sklepi, je morala večina, najbrže na ukaz ogrske vlade izpremeniti te sklepe. Ministrski predsednik je zopet našel svojo energijo, ali to pot za slabo reč. Poznamo njegovo energijo, poznamo tudi njegov

nikoli ne!

Pri volilni reformi je po zelo energičnem „nikoli ne!“ izrekel še bolj energično „pa vendari!“ Potreba živeža za prebivalstvo stoji višje kakor profitarski interesi ne toliko avstrijskih, kolikor posebno tujih veleposesnikov. Dobro bi bilo, če bi ministrski predsednik z enakomerno odločnostjo govoril o pogodbeni zvestobi v budimpeštanski telefon. Kje pa je ostala

ogrška lojalnost

v zadevi terminske blankokupčije, v zadevi zakona o nepošteni takmi pa v zadevi dalmatinskih železnic? — Pravico ugovaranja bi imela Ogrska še le tedaj, če bi bila kakšna nevarnost okuženja živine. Tudi uvozu živine iz Srbije ugovarja ministrski predsednik. Ko je šlo za prekomorsko meso, je vlada z agrarci odgovarjala: Čemu tako daleč, ko je Srbija tako blizu? Zdaj ko se zahteva srbska živina, pa pravi ministrski predsednik: Nikoli ne! To je

brezvestna igra

z interesi prebivalstva. Ministrski predsednik pravi, da je njegov veliki cilj, da se bomo mogli v lastni deželi oskrbovati z živežem. Ta beseda je

najtežja obtožba agrarne politike.

Že trideset let imamo agrarne parlamente.

Lukšch: Saj ni veleposesnikov tukaj.

Ellenbogen: Ali hlapci veleposesnikov!

Renner: Konsument je vsakdo. Zato so interesi konsumentov najsplošnejši. Nemško-nacionalna zveza naj pazi! Se enkrat lahko izda ljudstvo, ampak to bo zadnjič! Kakor so

bili obglavljeni krščanski socialci, tako se bo zgodilo tudi nemškim nacionalcem.

Dr. Stölzel zagovarja svojo hinavsko resolucijo.

Poročevalec Erb naglašja, da vzdržuje odsekov sklep v popolnem obsegu; sedaj smo dospeli do take odvisnosti od Ogrske, da je to nedostojno za avstrijsko državo.

Soc. dem. Seliger predlaga, da se

glasuje po imenih.

Proti predlogu sodruga Reumanna glasuje 251, za pa 174 poslancev. Agrarci se vedejo kakor pijani.

Nato se glasuje o Stölzelovi resoluciji. Za predlog se dvignejo skoraj vsi zastopniki mest. Predsednik Sylvester naznani, da je glasovalo za predlog 182, proti pa 191 poslancev. Ta očitno napadna rezultat povzroči pravi

vihar ogorčenja.

Socialni demokratje naglašajo, da je to sleparstvo in falsificirano štetje. Mnogo poslancev pohiti k predsedniku, pa mu dokazujejo, da so mu nekateri zapisnikarji očitno naznanili neresnične rezultate. Predsednik Sylvester pravi, da bo ponovil glasovanje. Proti temu divjajo agrarci. Med najhujšimi kričarji je Korošec. Predsednik prekine sejo in skliče

sejo klubskih načelnikov.

Tukaj se po dolgem pogajanju sklene na predlog sodruga Seitzja, da se pri glasovanju o trgovinskih pogodbah predloži in sprejme resolucija, ki pozivlja vlado, da se pri pogajanju o dovoljenju za uvoz mesa strogo ravnja po sklepih zbornice v prilogi uvozu.

Po ponovni otvoritvi zbornice seje se glasuje še o Čehovem predlogu, ki zahteva pogajanje s srbsko vlado v tem zmislu, da se proti primernim koncesijam dovoli večji uvoz živine in mesa iz Srbije. Za predlog glede na uvoz mesa glasuje 208, proti 197 poslancev. V tem zmislu je torej predlog sprejet. Proti besedi „živine“ pa glasuje 256, za samo 172 poslancev!

Ostale resolucije se odkazejo draginjskemu odseku. Tedaj prihaja na vrsto socialno demokratični predlog (Seitz, Nömc, Pittoni) o

ministrski obtožbi.

Predlog zastopa poslanec Seitz. Obširno utemeljuje obtožbo, ker se je z naredbami po § 14 kršila ustava. Socialnim demokratom gre za to, da se dožene, če je avstrijski parlament obligatorična alifakultativna institucija. Imeli bi pač dovolj razloga, da bi Bienertha tudi politično preganjali. Bienerthovo ministrstvo nam ni prineslo nič drugega kakor drednote in povišanje davkov. V volitve je stopilo to ministrstvo z

memoralnostjo in lažnivostjo,

ki je v zgodovini avstrijskih ministrstev nezasišena. Volilno agitacijo je otvorilo z infamno lažjo, da so socialni demokratje s svojo pasivnostjo podpirali obstrukcijo. Ta vlada je povzročila, da so se v volilnem boju oblasti postavile naravnost v službo posameznih strank. Na interpelacije o denarnih podporah, ki jih je vlada dala njej pokornim strankam, še ni odgovorila.

Ali nam gre le za to, da se varuje ustava. S § 14. se ne more dovoljevati proračun in se ne morejo asentirati rekruti. (Klici: Őuj Hohenburger!) Če parlament ni zbran, pa je bila vlada tako brezvestna, da ni pravočasno zahtevala, kar potrebuje, tedaj mora počakati, da se snide parlament. To bi tudi Hohenburger lahko razumel! Za Bienertha ni nobenih olajševalnih razlogov. Ta država ima parlament splošno, enake in direktne volilne pravice; in če bi se izkazalo, da je ta parlament nesposoben, tedaj bi bilo izrečeno, da je ta država nemogoča. Zbornica pa ni nesposobna. Oviral jo je le ta dvorni lakaj, ki so nam ga sem posadili, da bi vse zastrupil. Krivci so Bienerth, Weisskirchner in Glombinski, ki so še izginili, pa tudi tisti ministri, ki so še ostali, zlasti justični minister Hohenburger.

Forstner: Narodno posest nemških nacionalcev! (Socialisti: Na laterno! — Hohenburger je namreč kot poslanec enkrat enakim ministrom žugal, da jih bo ljudstvo obesilo na laterno. Op. ur.)

Seitz citira dobesedno, kako je Hohenburger primerjal ministre, ki zlorabljajo § 14., z roparji in vlomilci. (Socialni demokratje: Heil Hohenburger!) Dr. Bienerth si je celo s § 14. dovolil, da sme najeti 76 milijonov državnega dolga. — S fino ironijo izreka Seitz udanje, da bodo nemški nacionalci glasovali za obtožbo.

Seliger: Glasovali bodo, da se odpravijo laterne.

Seitz pravi ironično: Nemški gospodje bodo z nami glasovali polni nemškega ponosa pred kraljevskimi troni. S pristno nemško zvestobo bodo varovali ustavo in ne bodo dali zatirati pravice Nemcev. Zvesto bodo vztrajali na načelih, ki so jih pridigali nam.

(Nemški nacionalci so silno razburjeni in delajo jezne medklice.)

Seitz: Če pa boste vse to označili za frazo, tedaj se bo videlo, da ste desetletja igrali glumaške komedije.

Ministrski predsednik

baron Gautsch

seveda zagovarja svoje tovariše, češ da je ostalo v zadnjem parlamentu 74 vladnih predlog neresenih in da jih vlada samo šest uveljavila s § 14.

Znani Stark govori proti obtoževalnem predlogu.

Dr. Okunievskij pravi, da bodo Rusini glasovali za obtožbo.

Kršćanski socialci Fuchs zagovarja vlado.

Čeh dr. Švihla pravi, da je obtožba ustavno utemeljena.

Po zaključni besedi Seitzovi sledi glasovanje.

Obtožba se odklanja.

Zanjo glasujejo socialisti, mladočehi, češki agrarci, češki radikali, Rusini, vsenemci in dunajski svobodomiselci, vsi drugi proti!

Po kratki debati odobri zbornica trgovinsko pogodbo s Črno goro in sprejme pri tej priliki Seitzovo resolucijo o uvozu prekomorskega mesa.

Na to se nadaljuje debata o

krvavih dogodkih v Drobobliezu

in se sprejme nujnost Bilinskijevega predloga (ki ga je „Zarja“ že objavila) z dodatkom, da ima vlada o izidu preiskave čimprej poročati državnemu zboru.

V komisijo za kontrolo državnih dolgov se volijo Fuchs, Kozłowski, Mastalka in Steinwender, kot namestnika Jankovič in Seitz.

Predsednik Sylvester želi poslancem prijetne počitnice in izjavlja, da se skliče prihodnja seja pismenim putem.

ZADNJE VESTI.

Spopad med socialnimi demokratimi in nemškimi nacionalci.

Brno, 30. julija. Danes so se vršili spopadi med socialnimi demokratimi in nemškimi nacionalci. Za vzdrževanje reda je bilo poklicano tudi vojaštvo. Med ranjenci je tudi nemško nacionalni poslanec Teufel. (Ta brzojavka je datirana iz Brna, pa ni jasno, če se ne nanaša na dogodke v Znojmu, kjer so nemški radikali sklicali shod, da protestirajo proti „čehiziranju“ in proti zletu Sokolov v to mesto. Istočasno je večeraj nameravala socialna demokracija slovesno otvoriti delavski dom. Okrajno glavarstvo je v zadnjem trenutku prepovedalo obe prireditvi. Op. ur.)

Češki klerikaleci.

Olomuc, 30. julija. Češka klerikalna stranka ima dne 12., 13. in 14. avgusta tukaj strankin zbor in namerava pri tej priliki velike priredbe z obhodi in demonstracijami, katerih se udeležita tudi nadškofa Skrbensky in dr. Bauer. Socialisti in realisti so sklenili prirediti protestne shode pod milim nebom; občina pa hoče preprečiti vsako neklerikalno priredbo, proti čemur sta obe stranki vložili rekurze na namestništvo.

Demonstracija v Zagrebu.

Zagreb, 30. julija. Socialni demokratje so imeli danes na vrtu „Kola“ velik shod, katerega se je udeležilo kljub silni vročini nad 2000 ljudi. Predsedoval je sodrug Kaurić, poročal sodrug Juraj Demetrović. Baval se je z bramburimi predlogami ter z bojem, ki se vodi proti njim v ogrsko-hrvaškem državnem zboru in izven parlamenta. Soc. dem. stranka na Hrvaškem je sklicala 15 protestnih shodov; mnogo jih je prepovedanih. Ljudska volja se na Hrvaškem davi kakor v dobi, ko je vladala samo sila močnejšega. Vlastodržci naj pazijo, da narod ne začne rabiti parlamentarnih metod. Ko je govornik omenil boj proti militarizmu, ki se mora zanašati tudi med narodne sinove pod puško, mu je polic. komisar Šarić segel v besedo. Shod je burno protestiral. Potem se je govornik baval z domačimi političnimi razmerami. — Na shod ogrskih socialistov v Budimpešti se je odposlal obširen brzojav z izrazom solidarnosti. — Potem je govoril delavec Buntak. Opoldne se je razvil velik spreved z rdečo zastavo in s primernimi napisi o volilni pravici in militarizmu, ki je korakal nemoten po glavnih ulicah do uredništva „Slobodne Riječi“, kjer je sodrug Demetrović delavstvo pozval, naj bo tudi prihodnje dni pripravljena na akcijo proti preganjanju in nasilstvu, ki se vrši po deželi. Tako so na primer v Mitrovici sodruga Turkovića danes na shodu aretirali. Manifestanti so se razšli v velikem ogorčenju. Jutri se pričakuje nove demonstracije. Glavi odbor stranke je sklican, da sklene primerne korake proti najnovejšim nasilstvom. Vse kaže, da se bo boj na Hrvaškem silno poostiril.

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo Tolstovrško slatino, ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislina voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. **Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško,** kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. **Svoji k svojim!**

Ogrska zbornica.

Budimpešta, 30. julija. Včerajšnja seja se je izjemoma vršila brez obstrukcije. Poslanec Markuš je zagovarjal brambno predlogo, grof Batthyány je pa naglašal, da zbornica, ki je sestavljena na podlagi sedanjega volilnega reda, nima pravice nakladati ljudstvu take bremena.

Budimpešta, 30. julija. V „Park-klubu“ je grof Khuen izjavil, da je še dolgo pripravljen gledati, kar uganja opozicija in da njegova potrpežljivost še dolgo ne bo izčrpana.

Panika v gledališču.

Kapošvar, 30. julija. Pri včerajšnji predstavi v letnem gledališču je padla svetilka na tla. Vseled tega je občinstvo sililo proti izhodu. V stiski je bilo dvojce deklet težko, 13 otrok in 8 moški pa lahko poškodovani.

Bolgarija in Turčija.

Sofija, 30. julija. Semkaj je dospel bolgarski poslanik v Carigradu Sarafov, da poroča vladi glede nove trgovinske pogodbe s Turčijo. (Bolgarija in Turčija sta bili sklenili spomladi nekako začasno pogodbo, da se je poravnal carinski konflikt. Ta pogodba sejenja koncem tega meseca).

Italija in Argentinja.

Rim, 30. julija. V Buenos Aires vlada veliko razburjenje proti Italiji, ker je italijanska vlada prepovedala dohod italijanskih delavcev v Argentino, to pa zaradi tega, ker se Argentinja noče zadovoljiti s tistimi zdravniškimi nasveti glede izseljencev, ki jih je Italija sama napravila in predložila argentinski vladi.

Sestro zazidali.

Monakovo, 30. julija. V Neu Ethingu na Bavarskem so zaprli zakonsko dvojico Katzenmeier. Žena je svojo sestro Frančiško Huber pred šestnajstimi leti zaprla in privezala v ozek zasmrjen prostor, kamor ni prišel noben žarek. Živež so ji dajali skozi odprtino v vratih, ki se nikdar niso odprla. Prebivalstvo je hotelo linčati nečloveško sestro.

Protesti zaradi kolere.

Rimini, 30. julija. Tukaj je bilo veliko protestno zborovanje italijanskih žurnalistov, ki so protestirali proti kampanji časopisja, ki piše, da je Italija od kolere okužena. Med navzočimi so bili Bartini, Durani in Novelli. Zvečer so žurnalisti priredili banket, ki se ga je udeležilo 5000 ljudi.

Kolera.

Solun, 30. julija. Kolera se tu razširja. V zadnjih 24 urah se je pojavilo v mestu 24 slučajev kolere, 12 oseb je že umrlo; med vojaštvom 18 slučajev, od teh jih je že 8 umrlo.

Albanija.

Solun, 30. julija. Pri Hoti se je včeraj razvila bitka. Vstasi so napadli turške vojake, ko so šli po vodo, pa so dva ubili in dva ranili. Ker je bilo število vstašev veliko, so morali nastopiti proti njim z dvema gorskima topoma. Turki so imeli šest mrtvih in več ranjenih.

Carigrad, 30. julija. Minister za notranje zadeve je izjavil, da je popolnoma izključeno, da bi vlada napravila Malisorem kakšne koncesije in na noben način ne bi trpela vmešavanja kakšne druge države.

London, 30. julija. „Morning Post“ piše: Turki spoznavajo polagoma, da izgubljajo simpatije zapadne Evrope. Pravična uprava, ki se je obljubovala po padcu starega režima, ni dosežena.

London, 30. julija. Državni podtajnik Mac Kinnon Wood je naznanil v poslanski zbornici, da je črnogorski kralj dne 20. t. m. naznanil zastopnikom Velike Britanije, Francije, Rusije, Avstro-Ogrske in Italije na Cetinju neke predloge o Albaniji. O teh predlogih pa še ne more podati nobene izjave, ker razpravljajo o njih še prizadete sile.

Donavsko-jadranska železnica.

Carigrad, 30. julija. Včeraj se je podpisala pogodba, ki daje družbi Regie Generale des Chemins de Fer predpravo za stavbo in za obrat na mednarodnih železnicah: 1. Mrdare na srbski meji-Priština-Prižren-Drinodol-Dibra-Matital-San Giovanni di Medua-Skadar; 2. Monastir-Resna-Ohrida-Korica-Janina-Jadransko morje; 3. Resna-Ohrida-Dibra; 4. Monastir-Prilep-Gračko-Stiplje-Kočane-Carevo-bolgarska meja; 5. Samsun-Sivas in Harput-Erzurum-Trapezunt.

Angleška kriza.

London, 30. julija. Zakon o „vetu“ gosposke zbornice pride v torek ali v sredo zopet v poslanski zbornici na dnevni red.

Pogajanja zaradi Maroka.

Berolin, 30. julija. Pogajanje nemškega državnega tajnika Kiederlen Wächterja s francoskim poslanikom Cambonom se bo nadaljevalo v torek ali sredo, čim se vrne Kiederlen iz Swinemünde, kjer ima poizvedeti cesarjeve nazore.

Pariz, 30. julija. Pogajanje z Nemčijo se ima voditi na taki podlagi, da bi si Nemčija in Francija zamenjala nekatera ozemlja v Afriki. Nemčija bi odstopila teritorij Togo, zato pa bi dobila del francoskega Konga. Časopisje pravi, da je pogajanje dobilo zopet bolj prijateljski značaj.

Perzija.

Teheran, 30. julija. Parlament je razpisal 100.000 tomanov nagrade (toman = okroglo 10 kron) za Mohamed Alijevo glavo ter po 25.000 tomanov za glavi princev Salar ed Davleh in Šua es Saltaneh. V Teheranu se vrše obširne vojne priprave. Mohamed Ali je baje še v Astrabadu.

Berolin, 30. julija. Iz Peterburga se javlja, da sta Rusija in Anglija sklenili priznati Ali Mohameda za bojno silo. S tem postane odgovoren za vsako škodo, ki bi jo utrpeli tujei od njegovih pristašev. Če zmaga, bo šele tedaj priznan za šaha, kadar bo mir v deželi.

Vstaja v Jemenu.

Carigrad, 30. julija. Iz Jemena se poroča, da je prišlo med vstasi in turškimi četami do dveh velikih bitk; na turški strani je mnogo ranjencev. Uporniki so obkolili veliko turških vojakov, ki pa so bili pozneje oproščeni.

Železniška nesreča v Ameriki.

Novi York, 30. julija. Iz Bangora v državi Maine javljajo, da sta pri Grindstonu dva izletniška vlaka trčila drug ob drugega. 15 potnikov je mrtvih, 20 ranjenih.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Restavracija „International“ na Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora.
Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina kakor tudi gorka in mrzla jedila.



Na razpolago je vrt s kegljiščem in vsi slovenski, nemški, italijanski delavski listi. Shajališče sodrugov!

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič,
gostilničarka.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

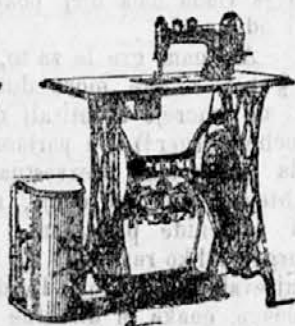
priporoča svojo
bogoato zalogo

šivalnih
strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Centiki zastoj in franko.



! VESELO POROČILO !



posebno onim, ki se čutijo osemogile in slabotne.
Kri! In okusni zajtrk ima-
sti, ki ne pijejo dra-
Moč! gaga nego dr. pl.
Trnkoczya sladni
Zdravje! čaj, ki ga
imenujemo
„Sladim“. Nasladno in re-
dno živilo prve vrste. —
50% prihranka!
Obenem senzacionalno bo-
kotno sredstvo proti žil-
skemu osterštvu. Dobiva se
povsod, tudi pri trgovci.
Zavoj 1/4 kg velja 50 h. Po
pošti se naroča najmanj pet
zavojev. Glavna zaloga v
petih lekarnah Trnkoczy:
Dunaj, Josefstadtstrasse 20, Radetzkyplatz 4,
Schönbrunnerstrasse 109. — Gradec, Sackstrasse
3, v Ljubljani, Kranjsko. — V lekarni Trnkoczy
poleg rotovža v Ljubljani se tudi odda o zdr-
vilo p. t. članom okr. bol. blag. v Ljubljani,
bol. zav. c. kr. tob. tov. in bol. blag. juž. železnice.

Lekarna pri „zlatem orlu“ v Ljubljani, Jurčičev trg štey. 2,

priporoča sledeča zdravila:

Čaj za bolne na živcih

je izvrstno krepilno sredstvo za živce, izbolj-
šuje spanje, učinkuje pri nervozni oslabeledosti.
Cena kartonu K 1'20.

Dunajske kapljice zoper krč

utešujejo bolečine v želodcu in trebuhu ter
odganjajo vetrove. Steklenica 20 vinarjev,
6 steklenic K 1'—

Za gospe in gospodične

ima v zalogi čaj, ki je preizkušeno sred-
stvo pri vsakovrstnih bolih in nepravilnostih
pri prirodu zaostalega mesečnega pranja, ki
obenem pospešuje pranje (menstruacijo).
Cena kartonu K 1'50.

V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. n.
članom okr. bolniške blagajne v Ljubljani,
bolniškemu zavodu c. kr. tobačne tovarne in
bolniški blagajni c. kr. priv. južne železnice.

Laška in dunajska

kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gorka je-
dila, zmiraj sveže morske ribe in iz-
vrstno in ravno došlo vino „Brioni“.

Sprejme se abonente na kosilo in večerjo.

V prenovljenih prostorih in pod novim
ravnateljstvom se priporoča sl. občin-
stvu za obilen obisk.

POZOR!!!

== Išče se mlekar ==

ki se zaveže celo leto dobavljati sveže čajno-
maslo po tržnih (engro) cenah. Rabi se dnevno-
meseca jan. 5, februarja 5, marca 20, aprila 10,
maja 10, junija 10, julija 5, avgusta 5, sep-
tembra 10, oktobra 10, novembra 10, in de-
cembra 15 kilogramov čajnega masla. Ku-
puje se tudi dozoreli polementalski sir.
Plačuje se takoj (tudi povzete) ali pa na
mesečni račun. Ponudbe je poslati na naslov:

Ivan Leskovec, trgovec v Pulju.

Paul Vrtačnik

krojaški mojster

== Ljubljana ==

Kolodvorska ulica 26
in Dunajska cesta 47.

Priporoča se sl. občinstvu za
vsa v njegovo stroko spada-
joča dela posebno gospodom
železničarjem v napravo uni-
form po nizkih cenah.

Izgotavlja obleke v 12. urah.

Konsumno društvo

za

Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejeno zavezo

ima dosedaj sledeče prodajalne:

- I. v Šiški (v lastni hiši) Kolodvorska c.,
- II. na Viču (Glince, Tržaška cesta),
- III. v Ljubljani, Vodmat, Bohoričeva ulica,
- IV. v Ljubljani, Kolodv. okraj, Sodna ul. 4,
- V. v Ljubljani, Trnovo-Krakov, Krakovski
nasip 10,
- VI. v Tržiču na Gor. (pot proti Bistrici),
- VII. na Savi na Gorenjskem,
- VIII. na Jesenicah na Gorenjskem.

Pisarna je v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6 II. — Uradne ure
za stranke od 8.—1. ure popoldne.

Članov ima 1474, podpisanega kapitala 44.220 K, vplačanega
31.715 K; garancije 88.440 K.

Pristopi lahko vsak polnoleten konsument oz. konsumentinja; pristop-
nina 1 K, delež 30 K, ki se vplača lahko v obrokih. Pristopi se lahko
v prodajalnah in v pisarni. Hranilne vloge se obrestujejo od dneva
vložitve do dneva vzdiga po 5 %. — Dosedanje stanje hranilnih vlog
45.000 kron.

Cene v prodajalnah zmerne!

Blago sveže!

V letu 1910 — 4% dividende.